

(A Deák téri templomban szép hagyományként minden évben előadják Húsvétkor Bach János passióját, érdemes a fiatalokat is elvinni oda.)

Bach halála kerek évszámra esik, 1750-re, és ezt az évszámot mérföldkönek tekintik a zene történetében. Bach egyszerre tökéletes összegzője az előző korok, mesterek zenéinek, a polifóniának, kontrapunkt technikának, de mestere egyben az új stílusnak is, a harmónián alapuló monodiának. (A polifon zene olyan többszólamúság, ahol az egyes szólamok nincsenek alárendelt viszonyban, ritmikailag, melodikailag önállóak, azok egymáshoz való viszonyát az ellentét-szerkesztés bonyolult technikája határozza meg. Ezzel szemben az új stílusra jellemző homofón zene akkordikusan szerkesztett, a dallamhordozó főszólamot akkordok kísérik. Ezzel együtt szilárdul meg az a fajta tonalitás – dúr-moll hangzásvilág –, amely alapköve Bachtól kezdődően a klasszikus zenének egészen a XX. századig, amikor is a tonalitást felváltja az atonalitás, vagy legalábbis a lebegtetett tonalitás.)

Bachban találkozik az előző korok személytelenebb, de mondhatnánk úgy is, közösségibb zenekultúrája (pl. a protestáns hívők koráléneke) az utána következő egyénibb hangvételű, szoloisztikusabb zenekultúrával, ahol az individuum jobban előtérbe kerül (pl. áriák). Zseniális volt Bach abban is, hogy egyaránt mestere volt a vokális és a hangszeres zenének. A régi és új stílus, a reneszánsz avagy az egyházi zene közösségisége és az új stílus individuálisabb jellege mesterien ötvöződik Bach passióiban.

Bach harmóniáinak távlata szinte beláthatatlan. Az elkövetkező nemzedékek még napjainkig is az ősforrást látják benne. *Szabolcsi Bence* A zene története című költői hangvételű művében így ír erről: „Évszázadok aratása ez az 1700-as kulmináció. Minden összefut benne s minden halomba gyűl: énekes és hangszeres muzsika, abszolút forma és realista ábrázolás, ellentét és harmonikus képzelet, elvont hangképlet és érzéki széphangzás. Minden táj és társadalmi körzet roskadozva hozza a maga százados termését: fejedelmi udvar, egyház, színpad és iskola, város és falu. S az összehordott kincsek most virulni, illatozni és szikrázni kezdenek a zenitjén álló európai nap tüzeiben. Mert dél van, nyár dereka és égő napsütés.”

A most megjelent CD lemez egy a hetvenes években készült lemezfelvétel felújítása. Az előadók közt olyan neveket találunk, mint *Réti József*, aki egyike az oly ritka igazi bel-canto tenoroknak. Ez a felvétel is egy lehetőség arra, hogy az ifjabb generáció is megismerhesse ezt a páratlan hangot. A többi szereplő: *Kalmár Magda*, *Hamari Júlia*, *Melis György*, *Kovács Kolozs*, a *Liszt Ferenc Kamarazenekar* ma is a hazai előadóművészet élvonalába tartozik.

J.S. Bach: St John Passion – válogatás. Vezényel: Lehel György. Hungaroton – White Label – 750,-Ft

---

LANNERT JUDIT

Játék-e a matematika?

Az 1989-ben megjelent Továbbfejlesztett Óvodai Nevelés Programja szemléletmód változtatásra inspirálja a szakma képviselőit. Az 1971-es nevelési program módszertani utasításai átgondolásra, megújulásra várnak. Az idő és a gyakorlat bebizonyította, hogy a túl korán kezdett oktatás és a túlzott mennyiségű ismeretanyag a későbbiekben nem hoz megfelelő eredményt, a didaktikus tanítási módszernek pedig nincs helye az óvodai nevelésben! Az elmúlt néhány évben többféle nevelési programot, alternatív pedagógiai irányzatot ismerhettünk meg, mely színesíti, gazdagítja a választéket. Mindezek ellenére a legtöbb óvodában alapidokumentumként a Továbbfejlesztett Óvodai Nevelés Programja rögzíti és szabályozza az intézményben folyó nevelőmunkát. A program legfontosabbnak a kisgyermek életkori sajátosságából adódóan a játékot tartja. A játék mint meghatározó

alaptevékenység és mint nevelési módszer egyaránt kiemelt helyet kap az óvodapedagógiában, a leghatékonyabb módszer a gyermeki egyéniség optimális fejlődéséhez, fejlesztéséhez. A program által biztosított módszertani szabadság, szakmai önállóság egyben nagy felelősséggel is jár. Folyamatos megújulást, szakmai fejlődést igényel az óvónőktől, ezért elengedhetetlen, hogy rendszeresen továbbképezzük magunkat. A gyakorlati továbbképzési lehetőségek – főként az anyagi nehézségek miatt – sok óvónő számára beszűkültek, ezért a többség csak önképzés útján, a szakirodalom olvasásával juthat hozzá a szükséges új ismeretekhez. Ezért különösen fontos, hogy minél több, a gyakorlati munkát segítő szakmai kiadvány jelenjen meg. Hasonló gondolatok készíthetők *Villányi Györgyné* óvodai szaktanácsadót, a matematika mentorát is. Szerkesztésében nemrég jelent meg; *Játék a matematika? Matematikai játékok gyűjteménye óvodapedagógusoknak*. A kiadvány hasznos segédanyag az óvodáskorú gyermekek matematikai neveléséhez. A gyűjtemény 76 kipróbált képességfejlesztő játék leírását tartalmazza, mely cselekvésre, gondolkodásra készíti az óvodásokat.

A játékgyűjtemény 7 csoportba sorolja a játékoktípusokat, aszerint, milyen fejlesztési területet a meghatározó bennük.

1. Tő- és sorszámnevek, számképek
2. Több, kevesebb, ugyanannyi
3. Testek tulajdonságai (szín, forma stb.), építés
4. Szimmetria
5. Verbális fejlesztés
6. Mérés
7. Téri és síkbeli irányok, tájékozódás

Mint tudjuk, az óvodás korú gyermek nem tud és nem is akar tanulni. Érdeklődését a spontaneitás és az érzelmi állapot határozza meg. Veleszületett kíváncsisága és természetes mozgásigénye viszont nagyfokú. Mindezen ismeretek birtokában tehát a legcélravezetőbb fejlesztési módszer a játék. Az óvodás korú gyermek értelmi fejlődésére a képi gondolkodás a jellemző. Az érzékszerveivel ismeri meg a környező világot. A képszerűségeen keresztül jut el az absztrakcióig. Fontos számukra a tevékenykedés, mely által lehetőség nyílik, hogy aktivizálják magukat, természetes mozgásigényüket kielégítsék. A gyűjtemény játéka mindezen követelményeknek megfelelnek, a könyvben szereplő témacsoportok alkotják az óvodai program matematikai nevelési részét is. Így a játékok a teljesség igényével építhetők be a matematikai nevelésbe. Jól alkalmazhatók csoportos és egyéni fejlesztésre, erőszakos beavatkozás nélkül, játékos keretek között biztosíthatjuk a gyermekek egyéni képességeihez igazodva személyiségük komplex fejlesztését, a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók kialakulását, vagyis az iskolai tanulásra való felkészítést.

A játékok kisebb és nagyobb csoportokban játszhatók. Egyszerű, de a gyermekek érzelmvilágához közel álló eszközökkel manipulációs tevékenységet tesz lehetővé. Sok benne a mozgásos feladat, a nagy és a finom mozgások gyakorlási lehetősége. Érvényesül általuk az óvodai nevelés egyik legfőbb elve, a komplexitás; a játékok összekapcsolódnak más nevelési területekkel, foglalkozási ágakkal. Az óvónőnek csak a helyes kiválasztásra kell törekednie. A fokozatosság elvének figyelembevételével, az életkori sajátosságok ismeretében válogatva ez a segédanyag olyan hasznos példatár minden óvodapedagógus kezében, mellyel a gyermek gondolkodási folyamata eredményesen fejleszhető.

(*Villányi Györgyné: Játék a matematika. Matematikai játékok gyűjteménye óvodapedagógusoknak. Tárogató Kiadó, Budapest, 1993.*)

PATKÓNÉ BÁTORI ERZSÉBET